

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลจากการดำเนินการวิจัยในเรื่องการหาแนวทางจัดการปัญหาน้ำเสีย และขยะมูลฝอย โดยเน้นที่การมีส่วนร่วมของชุมชนในครั้งนี้ จะแบ่งการรายงานผลการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้นในด้านสภาพพื้นที่ของชุมชน ต้นแบบ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก และทัศนคติ ของกลุ่ม ตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ด้านปัญหาสุขภาพอนามัยและผลกระทบที่เกิดขึ้น การรับรู้ ข่าวสาร และความร่วมมือของชุมชนต้นแบบ ต่อการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอย

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ด้านวัฒนธรรมชุมชนของชุมชนต้นแบบ

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์หาแนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนต้นแบบ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจด้านสภาพพื้นที่ของชุมชนต้นแบบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นของชุมชนต้นแบบด้านสภาพพื้นที่ต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ จำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาของน้ำเสีย และขยะมูลฝอย เนื่องจาก 2 ปัญหาดังกล่าว พบได้ในบริเวณส่วนใหญ่ของชุมชนเนื่องจากชุมชนตั้งอยู่ริมน้ำ มีน้ำท่วมขังบริเวณใต้ถุนบ้านซึ่งนิยมสร้างเป็นแบบพื้นยกสูง และมีการทิ้งขยะและน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง ประกอบกับปัญหาดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพตามมา โดยสามารถสรุปปัญหาจากการลงสำรวจข้อมูลเบื้องต้นได้เป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1.1 ปัญหาน้ำท่วมขัง

จากการเข้าสำรวจสภาพพื้นที่จริง จะพบปัญหาน้ำท่วมขังตามบริเวณต่างๆภายในชุมชน ซึ่งปัญหาน้ำท่วมขังเกิดจาก 2 ประเด็นหลัก คือ

- การที่ชุมชนมีที่ตั้งอยู่ริมคลอง ระดับพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้สูงแตกต่างจากระดับน้ำ รวมถึงไม่มีคันกั้นระหว่างบริเวณคลองและตัวชุมชน จึงส่งผลให้น้ำไหลท่วมบริเวณส่วนใหญ่ภายในชุมชนได้ ซึ่งขึ้นกับปริมาณน้ำ อิทธิพลของฤดูกาล และน้ำขึ้นน้ำลง เป็นต้น

- การที่ชุมชนไม่มีเส้นทางระบายน้ำเสียจากตัวชุมชนไปสู่ระบบระบายน้ำสาธารณะของทางกรุงเทพมหานคร

1.2 ปัญหาน้ำเสีย

สำหรับปัญหาน้ำเสียของชุมชน พบว่ามีความเกี่ยวเนื่องกับปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องมาจากในประเด็นที่ตัวชุมชนไม่มีระบบระบายน้ำเสียจากบ้านเรือนออกสู่ระบบระบายน้ำเสียสาธารณะ เพื่อรวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดต่อไป ประกอบกับชุมชนไม่มีระบบการบริหารจัดการน้ำเสีย ส่งผลให้น้ำเสียจากบ้านเรือนภายในชุมชนถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำที่ท่วมขังโดยตรง น้ำเสียเหล่านี้เมื่อไม่มีการไหลเวียนหรือถูกระบายไปยังแหล่งอื่นรวมถึงมีปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์สะสมเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกวันเป็นระยะเวลานานจึงเกิดปัญหาน้ำเน่าเสียตามมา

1.3 ปัญหาขยะมูลฝอย

จากการสำรวจสภาพพื้นที่จริง จะพบปัญหาขยะมูลฝอยเคลื่อนกลาดตามบริเวณต่างๆภายในชุมชน โดยเฉพาะบริเวณที่มีน้ำท่วมขัง ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดมาจาก 2 ประเด็นหลัก อันได้แก่

- ระบบจัดเก็บขยะมูลฝอยของชุมชน ซึ่งปัจจุบันให้บริการโดยกรุงเทพมหานคร นั้น เป็นการจัดเก็บด้วยการคมนาคมทางน้ำ มีการให้บริการวันละ 1 ครั้ง โดยมีจุดทิ้งขยะตั้งอยู่ริมคลองบริเวณหน้าทางเข้าชุมชน ซึ่งประเด็นนี้คาดว่าน่าจะทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความไม่สะดวกในการขนถ่ายขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนไปสู่จุดรวบรวมขยะ

- จากการที่ชุมชนไม่มีเส้นทางระบายน้ำเสีย และไม่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้ง ประกอบกับบ้านเรือนตั้งอยู่ไกลจากจุดทิ้งขยะของทางกรุงเทพมหานคร จึงมีการทิ้งขยะมูลฝอยโดยตรงโดยเฉพาะตามบริเวณน้ำท่วมขัง จึงก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียตามมา

1.4 ปัญหาสุขภาพ

เนื่องมาจากปัญหาของน้ำเสีย และขยะมูลฝอยตามที่กล่าวมาข้างต้น อาจส่งผลให้บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคตามมา อาทิเช่น โรคจากระบบทางเดินอาหาร โรคตาแดง เป็นต้น โดยกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็ก และผู้สูงอายุ

2. ผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจข้อมูลในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และความต้องการของชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำเสีย และขยะมูลฝอย รวมถึงรูปแบบการจัดการน้ำเสีย และขยะมูลฝอยที่พึงพอใจ เป็นต้น ซึ่งการศึกษาในส่วนนี้จะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเชิงลึกถึงรูปแบบของวัฒนธรรมชุมชนเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบร่วมในการพิจารณาเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยข้อมูลในส่วนนี้จะมาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคณะกรรมการชุมชน ซึ่งการรายงานข้อมูลในส่วนนี้จะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยรายละเอียดของผลการวิเคราะห์มีดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 76.5 อายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ประถมศึกษา (ป.1 - ป.6 หรือเทียบเท่า) ร้อยละ 53 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3 หรือเทียบเท่า) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6 หรือเทียบเท่า) ร้อยละ 17.6 ทั้ง 2 ระดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 67.7 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 รองลงมา มีสมาชิก 6 คน และ 7 คน ร้อยละ 11.7 เท่ากัน อาศัยอยู่ที่ชุมชนนี้มาตั้งแต่เกิดร้อยละ 61.8 และย้ายมาจากที่อื่นร้อยละ 38.2 อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 94.1 และที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านของตนเองร้อยละ 91.2 รายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	8	23.5
- หญิง	26	76.5
2. อายุ		
- มากกว่า 30 ปี	7	20.6
- 31-40 ปี	12	35.3
- 41-50 ปี	10	29.4
- มากกว่า 50 ปี	5	14.7
3. ศาสนา		
- อิสลาม	34	100.0
4. ภาษาในการสื่อสาร		
- ไทย	34	100.0
5. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา (ป.1-ป.6 /เทียบเท่า)	18	53.0
- มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3 /เทียบเท่า)	6	17.6
- มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6 /เทียบเท่า)	6	17.6
- ปริญญาตรี	4	11.8
6. อาชีพ		
- รับจ้าง	23	67.7
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	6	17.6
- อื่นๆ	5	14.7
7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
- น้อยกว่า 5,000 บาท	15	44.1
- 5,001 - 10,000 บาท	14	41.2
- 15,001 – 20,000 บาท	5	14.7

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. สมาชิกในครัวเรือนที่พักอาศัยอยู่จริงในปัจจุบัน(คน)		
- 2 คน	1	2.9
- 3 คน	3	8.8
- 4 คน	7	20.6
- 5 คน	4	11.8
- 6 คน	6	17.6
- 7 คน	6	17.6
- 8 คน	4	11.8
- 9 คน	3	8.8
9. ภูมิลำเนา		
- อยู่ในชุมชนคลองจวนมาตั้งแต่เกิด	21	61.8
- ย้ายมาจากที่อื่น	13	38.2
10. จำนวนปีที่อาศัยในชุมชนคลองจวน		
- 5 - 10 ปี	2	5.9
- มากกว่า 10 ปี	32	94.1
11. ประเภทที่อยู่อาศัย		
- บ้านตนเอง	31	91.2
- บ้านเช่า	3	8.8

2.2 ผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก และทัศนคติ ของกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก และทัศนคติ ต่อการจัดการน้ำเสีย

1) พฤติกรรมต่อการจัดการน้ำเสีย

จากการประมวลแบบสอบถามในส่วนของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมบริเวณชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่ามีปัญหาน้ำเสียเกิดขึ้นในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 85.3 นอกจากนี้ยังคิดว่าคุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติใกล้บ้านเริ่มเน่าเสียแล้ว ร้อยละ 64.7 รองลงมา คือสะอาดพอสมควร และเริ่มเน่าเสียแล้ว ร้อยละ 14.7 เท่ากัน และ

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย คือ น้ำสกปรกจากบ้านเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงคือการทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำร้อยละ 41.2 ส่วนพฤติกรรมต่อสถานการณ์การใช้น้ำ ณ ปัจจุบันของชุมชนพบว่า แหล่งน้ำที่ใช้ในครัวเรือนสำหรับการอุปโภคและบริโภคทั้งหมดคือ น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนแนวโน้มน้ำการใช้น้ำในอนาคตมีโอกาสเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมามีโอกาสเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 29.4 และมีโอกาสลดลงเพียงร้อยละ 11.8 และช่วงเวลาที่ใช้น้ำ และน้ำทิ้งมากที่สุด คือ ช่วงเช้า คิดเป็นร้อยละ 64.7 รองลงมา คือ ช่วงเย็น คิดเป็นร้อยละ 35.3

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลภายในชุมชน พบว่า มีจำนวนห้องส้วม 1 ห้องต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 82.4 รองลงมาคือ 2 ห้องต่อครัวเรือน ร้อยละ 14.7 ลักษณะของส้วมส่วนใหญ่จัดเป็นส้วมราด ร้อยละ 91.2 และส้วมชักโครก ร้อยละ 8.8 นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลในบ่อเกรอะมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 91.2 และในส่วนของความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการระบายน้ำและการจัดการน้ำเสียของชุมชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 82.4 คิดว่าชุมชนไม่มีปัญหาน้ำท่วมและร้อยละ 82.4 คิดว่าไม่มีปัญหาการระบายน้ำเมื่อมีฝนตก ส่วนสาเหตุที่เกิดน้ำท่วมขังเมื่อมีฝนตก ร้อยละ 50.0 คิดว่าเป็นเพราะพื้นที่ของชุมชนมีระดับต่ำใกล้เคียงกับระดับน้ำในคลอง และร้อยละ 50.0 คิดว่าเป็นเพราะไม่มีระบบระบายน้ำ วิธีการระบายน้ำเสียของครัวเรือน พบว่าร้อยละ 55.9 มีการระบายน้ำเสียดลสู่แหล่งน้ำโดยตรง และร้อยละ 29.4 ระบายน้ำเสียดลใต้ถนนหรือปล่อยให้ซึมลงดิน ในเรื่องระบบระบายน้ำเสียของชุมชนนั้น ร้อยละ 100.0 ไม่มีระบบระบายน้ำเสีย และร้อยละ 100.0 ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 97.1 คิดว่าควรมีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในชุมชน และหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบในการดูแลควรเป็นภาครัฐ ร้อยละ 58.8 รองลงมา คือชุมชนจะเป็นผู้รับผิดชอบเอง ร้อยละ 41.2 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.2 ยินดีให้ความร่วมมือในการต่อท่อน้ำเสียจากครัวเรือนไปยังระบบบำบัดน้ำเสีย โดยรายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลรูปแบบการจัดการน้ำเสียของชุมชนต้นแบบ

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพแวดล้อมบริเวณชุมชน		
1. ปัญหาน้ำเน่าเสียในชุมชนในพื้นที่คลองจวนคิดว่าเป็นเช่นไร		
- ไม่มี	5	14.7
- มี	29	85.3
2. คุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติใกล้บ้านคิดว่าเป็นเช่นไร		
- สะอาดพอสมควร	5	14.7
- เน่าเสียแล้ว	5	14.7
- เริ่มเน่าเสียแล้ว	22	64.7
- ไม่มีความคิดเห็น	2	5.9
3. สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียคิดว่าเกิดจากอะไร		
- ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ	14	41.2
- น้ำสกปรกจากบ้านเรือน	17	50.0
- น้ำสกปรกจากโรงงานอุตสาหกรรม	1	2.9
- อื่นๆ	2	5.9
4. แหล่งน้ำที่ใช้ในครัวเรือน		
- น้ำประปา	34	100.0
5. แหล่งน้ำดื่มและน้ำบริโภคในครัวเรือน		
- น้ำประปา	34	100
6. แนวโน้มการใช้น้ำในอนาคต		
- ลดลง	4	11.8
- เพิ่มขึ้น	20	58.8
- เท่าเดิม	10	29.4
7. ช่วงเวลาที่ใช้น้ำและทิ้งน้ำมากที่สุด		
- เช้า	22	64.7
- เย็น	12	35.3
8. จำนวนห้องส้วม		
- 1	28	82.4
- 2	5	14.7
- 3	1	2.9

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงข้อมูลรูปแบบการจัดการน้ำเสียของชุมชนต้นแบบ

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. ลักษณะของส้วม		
- ส้วมราด	31	91.2
- ส้วมชักโครก	3	8.8
10. การกำจัดสิ่งปฏิกูลในบ่อเกรอะเต็ม		
- ไม่เคยจัดการ	31	91.2
- อื่นๆ	3	8.8
11. ปัญหาที่พบบ่อยในชุมชน		
- ไม่มี	28	82.4
- มี	6	17.6
12. ปัญหาการระบายน้ำเมื่อฝนตก		
- ไม่มี	28	82.4
- มี	6	17.6
13. สาเหตุของน้ำขังเมื่อฝนตก		
- เพราะไม่มีท่อระบายน้ำ	17	50.0
- เป็นพื้นที่ต่ำ ใกล้คลอง	17	50.0
14. การระบายน้ำของครัวเรือน		
- ไม่มีน้ำเสีย	5	14.7
- ระบายลงสู่ลำคลอง / แม่น้ำ	19	55.9
- ปล่อยน้ำเสียให้ซึมลงดินและใต้ถุนบ้าน	10	29.4
15. ระบบระบายน้ำบริเวณที่อยู่อาศัย		
- ไม่มี	34	100.0
16. ระบบบำบัดน้ำเสียที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน		
- ไม่มี	34	100.0
17. ควรมีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในชุมชนหรือไม่		
- ไม่ควรสร้าง	1	2.9
- ควรสร้าง	33	97.1
18. หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบในการดูแล		
- ภาครัฐ	20	58.8
- ชุมชน	14	41.2

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงข้อมูลรูปแบบการจัดการน้ำเสียของชุมชนต้นแบบ

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
19. ความร่วมมือในการต่อท่อน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย		
- ต่อ	30	88.2
- ไม่ต่อ	1	2.9
- ไม่แน่ใจ	3	8.8

2) ความรู้เรื่องการจัดการน้ำเสียของชุมชนต้นแบบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแบบสอบถามในส่วนนี้ ซึ่งเป็นเรื่องความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียของกลุ่มตัวอย่าง จะพบว่าส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการจัดการน้ำเสียอยู่ในระดับสูง คือ กลุ่มตัวอย่างตอบข้อคำถามถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป (ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 92.3) รายละเอียดจากการวิเคราะห์ผลการตอบข้อคำถามมีดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 “น้ำเสียชุมชนคือน้ำที่ผ่านการทิ้งออกมาจากบ้านเรือนของชุมชน” กลุ่มตัวอย่างตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อที่ 2 “คนในชุมชนเป็นผู้ก่อให้เกิดน้ำเสีย” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 94.1 ข้อที่ 3 “การระบายน้ำเสียจากครัวเรือนก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 94.1 ข้อที่ 4 “น้ำเสียทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค เกิดเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อที่ 5 “การมีท่อระบายน้ำ และส่งไปยังระบบบำบัดน้ำเสียทำให้ไม่เกิดน้ำเสียเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 82.3 ข้อที่ 6 “การมีระบบบำบัดน้ำเสียจะช่วยทำให้ไม่เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และไม่เกิดเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” คิดเป็นร้อยละ 82.3 ข้อที่ 7 “การกำจัดเศษอาหารก่อนระบายน้ำทิ้งออกจากครัวเรือนช่วยทำให้ปัญหาน้ำเน่าเสียน้อยลง” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 94.1 ข้อที่ 8 “การมีถังดักไขมันก่อนระบายน้ำทิ้งออกจากครัวเรือนช่วยทำให้ปัญหาน้ำเน่าเสียน้อยลง” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 88.2 ข้อที่ 9 “การระบายน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ทำให้สิ่งมีชีวิตในน้ำ เช่น ปลา หอย ตายได้” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 88.2 และข้อที่ 10 “การระบายน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ อาจจะก่อให้เกิดสารพิษปนเปื้อนสู่แม่น้ำที่นำมาบริโภคได้” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนรายละเอียดของข้อมูลจะแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลความรู้เรื่องการจัดการน้ำเสียของชุมชนต้นแบบ

ข้อความรู้เรื่องการจัดการน้ำเสียของชุมชนต้นแบบ	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. น้ำเสียชุมชน คือ น้ำที่ผ่านการทิ้งออกมาจากบ้านเรือนของชุมชน	34	100.0	0	0
2. คนในชุมชนเป็นผู้ก่อให้เกิดน้ำเสีย	32	94.1	2	5.9
3. การระบายน้ำเสียจากครัวเรือนก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค	32	94.1	2	5.9
4. น้ำเสียทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค เกิดเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	34	100.0	0	0
5. การมีท่อระบายน้ำและส่งไปยังระบบบำบัดน้ำเสียทำให้ไม่เกิดน้ำเสียเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	28	82.3	6	17.7
6. การมีระบบบำบัดน้ำเสียจะช่วยทำให้ไม่เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และไม่เกิดเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	28	82.3	6	17.7
7. การกำจัดเศษอาหารก่อนระบายน้ำทิ้งออกจากครัวเรือนช่วยทำให้ปัญหาน้ำเน่าเสียน้อยลง	32	94.1	2	5.9
8. การมีถังดักไขมันก่อนระบายน้ำทิ้งออกจากครัวเรือนช่วยทำให้ปัญหาน้ำเน่าเสียน้อยลง	30	88.2	4	11.8
9. การระบายน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ทำให้สิ่งมีชีวิตในน้ำ เช่น ปลา หอย ตายได้	30	88.2	4	11.8
10. การระบายน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ อาจจะทำให้เกิดสารพิษปนเปื้อนสู่พื้นที่เรานำมาบริโภคได้	34	100.0	0	0
ค่าเฉลี่ย	31.4	92.3	2.6	7.7

3) ความตระหนักต่อปัญหาการจัดการน้ำเสียของชุมชน

การสอบถามข้อมูลผ่านแบบสอบถามในส่วนนี้ จะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ในการประเมินผลจะเป็นลักษณะของการให้คะแนน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกจะมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
เห็นด้วย	ระดับคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนในกรณีที่เป็นข้อความเชิงลบจะมีเกณฑ์การให้คะแนนที่แตกต่างกันออกไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ระดับคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

ซึ่งคะแนนในแต่ละข้อความจะถูกนำมารวมกันแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ยและประเมินผลในเรื่องความตระหนักต่อปัญหาการจัดการน้ำเสียของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีระดับการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.80 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 - 2.60 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับต่ำ
2.61 - 3.40 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับสูง
4.21 - 5.00 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับสูงมาก

สำหรับผลจากการประเมินแบบสอบถามในส่วนนี้ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนต้นแบบมีความตระหนักต่อปัญหาและการจัดการน้ำเสียอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.19 คะแนน) ส่วนเมื่อพิจารณาในรายข้อความมีรายละเอียดผลการประเมินดังนี้

ข้อที่ 1 “คนที่ทิ้งน้ำเสียในที่สาธารณะเป็นคนมักง่าย” ผลการประเมินมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.65 คะแนน มีค่าความตระหนักอยู่ในระดับสูง ข้อที่ 2 “ควรใช้น้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่าที่สุด” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 คะแนน ค่าความตระหนักอยู่ในระดับสูง ข้อที่ 3 “การกำจัดเศษอาหาร และนำไปทิ้งเป็นขยะเปียกช่วยลดปัญหาน้ำเสีย” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 คะแนน ถือว่ามีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่ 4 “การซักผ้าซักก่อน และนำไปทิ้งเป็นขยะเปียกช่วยลดปัญหาน้ำเสีย” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 คะแนน มีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 5 “การจัดการน้ำเสียเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานครไม่ใช่หน้าที่ของ

เรา” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.82 คะแนน คิดเป็นความตระหนักในระดับปานกลาง ข้อที่ 6 “การกำจัดเศษอาหาร และดักไขมันเป็นเรื่องยุ่งยากเสียเวลาไม่ควรทำ” ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 คะแนน คิดเป็นความตระหนักในระดับปานกลาง ข้อที่ 7 “ภายในชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ใช้น้ำอย่างประหยัดและมีถังดักไขมันเพื่อลดปัญหาน้ำเสีย” มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.00 คะแนน จัดว่ามีความตระหนักในระดับปานกลาง ข้อที่ 8 “ภายในชุมชนควรมีระบบระบายน้ำเสียเพื่อแก้ปัญหาหน้าเสียในชุมชน” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 คะแนน ถือว่ามีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 9 “ภายในชุมชนควรมีระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 คะแนน มีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่ 10 “ปัญหาน้ำเสียในชุมชนต้นแบบเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการการแก้ไข” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 คะแนน คิดเป็นความตระหนักในระดับปานกลาง ซึ่งรายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลความตระหนักต่อปัญหาการจัดการน้ำเสียของชุมชน

ข้อคำถาม	ตัวอย่าง (คน)	Mean	S.D.	ระดับความ ตระหนัก
ความตระหนักต่อปัญหาการจัดการน้ำเสีย				
1. คนที่ทิ้งน้ำเสียในที่สาธารณะเป็นคนมักง่าย	34	3.65	0.45	สูง
2. เราควรใช้น้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่าที่สุด	34	3.50	0.51	สูง
3. การกำจัดเศษอาหารและนำไปทิ้งเป็นขยะเปียกช่วยลดปัญหาน้ำเสีย	34	3.32	0.47	ปานกลาง
4. การดักไขมันก่อนและนำไปทิ้งเป็นขยะเปียกช่วยลดปัญหาน้ำเสีย	34	3.26	0.57	ปานกลาง
5. การจัดการน้ำเสียเป็นของกรุงเทพมหานครไม่ใช่หน้าที่ของเรา	34	2.82	1.27	ปานกลาง
6. การกำจัดเศษอาหารและดักไขมันเป็นเรื่องยุ่งยากเสียเวลาไม่ควรทำ	34	2.71	1.14	ปานกลาง
7. ภายในชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ใช้น้ำอย่าง ประหยัดและมีถังดักไขมันเพื่อลดปัญหาน้ำเสีย	34	3.00	0.55	ปานกลาง
8. ภายในชุมชนควรมีระบบระบายน้ำเสียเพื่อแก้ปัญหาหน้าเสียในชุมชน	34	3.32	0.64	ปานกลาง
9. ภายในชุมชนควรมีระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน	34	3.09	0.57	ปานกลาง
10. ปัญหาน้ำเสียในชุมชนต้นแบบเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการการ แก้ไข	34	3.26	0.71	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	34	3.19	0.70	ปานกลาง

4) ทักษะคิดต่อปัญหาการจัดการน้ำเสียของชุมชนต้นแบบ

การสอบถามข้อมูลผ่านแบบสอบถามในส่วนนี้ จะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งลักษณะของการให้คะแนนจะเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับข้อ 3) (ความตระหนักต่อปัญหาการจัดการน้ำเสีย) โดยข้อคำถามจะมีทั้งคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบ ในส่วนของการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามจะถูกนำมารวมกันแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ย และประเมินผลในเรื่องทักษะคิดต่อปัญหาการจัดการน้ำเสียของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีระดับการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.80 คะแนน	มีทักษะคิดอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 - 2.60 คะแนน	มีทักษะคิดอยู่ในระดับต่ำ
2.61 - 3.40 คะแนน	มีทักษะคิดอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20 คะแนน	มีทักษะคิดอยู่ในระดับสูง
4.21 - 5.00 คะแนน	มีทักษะคิดอยู่ในระดับสูงมาก

สำหรับผลจากการประเมินแบบสอบถามในส่วนนี้ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนต้นแบบมีทักษะคิดต่อปัญหาและการจัดการน้ำเสียอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.21 คะแนน) ส่วนเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถามมีรายละเอียดผลการประเมินดังนี้

ข้อที่ 1 “การไม่ปล่อยน้ำเสียลงใต้ถนนและที่สาธารณะ ช่วยทำให้ชุมชนสะอาด” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 คะแนน มีทักษะคิดอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 2 “การจัดการเศษอาหารในครัวเรือนช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 คะแนน ถือว่ามีทักษะคิดในระดับปานกลาง ข้อที่ 3 “การมีถังดักไขมันในครัวเรือนช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 คะแนน มีทักษะคิดอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 4 “การทิ้งน้ำลงระบบระบายน้ำในครัวเรือน ช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 คะแนน จัดว่ามีทักษะคิดในระดับปานกลาง ข้อที่ 5 “การมีระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชนจะช่วยให้ชุมชนสะอาดขึ้น” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 คะแนน ถือว่ามีทักษะคิดอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 6 “การประชาสัมพันธ์ผ่านตัวแทนชุมชน และประธานชุมชน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา น้ำเสียในชุมชนได้” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 คะแนน จัดว่ามีทักษะคิดในระดับปานกลาง ข้อที่ 7 “การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหา และการจัดการน้ำเสียจะช่วยแก้ไขปัญหาน้ำเสียได้” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 คะแนน จัดว่ามีทักษะคิดในระดับปานกลาง ข้อที่ 8 “ท่านเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาน้ำเสียของชุมชนได้” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 คะแนน จัดว่ามีทักษะคิดในระดับปานกลาง ข้อที่ 9 “ทุกคนในชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหายยะในชุมชน” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 คะแนน มีทักษะคิดอยู่ในระดับสูง และข้อที่ 10 “การดูแล และรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย

เป็นหน้าที่ของชุมชน” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 คะแนน ถือว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายละเอียดจากการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลทัศนคติต่อปัญหาการจัดการน้ำเสียของชุมชน

ทัศนคติต่อการจัดการปัญหาน้ำเสีย	ตัวอย่าง (คน)	Mean	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
1. การไม่ทิ้งน้ำเสียลงใต้ดินและที่สาธารณะ ช่วยทำให้ชุมชนสะอาด	34	3.18	0.83	ปานกลาง
2. การจัดการเศษอาหารในครัวเรือนช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น	34	3.15	0.50	ปานกลาง
3. การมีถังดักไขมันในครัวเรือนช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น	34	3.03	0.58	ปานกลาง
4. การทิ้งน้ำลงระบบระบายน้ำในครัวเรือน ช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น	34	2.88	0.69	ปานกลาง
5. การมีระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชนในครัวเรือนช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น	34	3.23	0.43	ปานกลาง
6. การประชาสัมพันธ์ผ่านตัวแทนชุมชนและประธานชุมชน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาในชุมชนได้	34	3.09	0.38	ปานกลาง
7. การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาและการจัดการน้ำเสีย จะช่วยแก้ไขปัญหาน้ำเสียได้	34	3.35	0.49	ปานกลาง
8. ท่านเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาน้ำเสียของชุมชนได้	34	3.24	0.43	ปานกลาง
9. ทุกคนในชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษในชุมชน	34	3.59	0.50	สูง
10. การดูแลและรักษาระบบบำบัดน้ำเสียเป็นหน้าที่ของชุมชน	34	3.32	0.77	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	34	3.20	0.56	ปานกลาง

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก และทัศนคติ ต่อการจัดการขยะมูลฝอย

1) พฤติกรรมต่อการจัดการมูลฝอย

จากการประมวลแบบสอบถามในส่วนของการรวบรวมขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างในบริเวณชุมชนพบว่า ภายในแต่ละครัวเรือนมีถังขยะทุกครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่มีวิธีการรวบรวมขยะมูลฝอยโดยใส่ถุงพลาสติกก่อนแล้วจึงนำไปใส่ถังขยะ คิดเป็นร้อยละ 97.1 รองลงมาคือนำขยะมูลฝอยไปใส่ถังขยะของกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 2.9 นอกจากนี้ประเภทของภาชนะใส่ขยะที่แต่ละครัวเรือนใช้มากที่สุดคือ ถังพลาสติก คิดเป็นร้อยละ

70.6 รองลงมาคือ ถุงพลาสติก คิดเป็นร้อยละ 14.7 ขนาดความจุของภาชนะใส่ขยะที่นิยมใช้คือ 50 ลิตร คิดเป็นร้อยละ 70.6 รองลงมาคือ 20 ลิตร คิดเป็นร้อยละ 11.8 จำนวนภาชนะใส่ขยะที่มีในครัวเรือน คือ 1 ใบ คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาคือ 2 ใบ คิดเป็นร้อยละ 35.3 และภาชนะใส่ขยะส่วนใหญ่ในครัวเรือนไม่มีฝาปิด คิดเป็นร้อยละ 73.5 ส่วนปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนเฉลี่ยมีค่า 1 - 5 กิโลกรัม/วัน คิดเป็นร้อยละ 97.1 และระยะทางระหว่างสถานที่รวบรวมขยะมูลฝอยกับครัวเรือนนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเหมาะสมถึงร้อยละ 85.3 โดยมีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 7

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า มีการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกครั้งก่อนการนำไปกำจัด คิดเป็นร้อยละ 47.1 มีการคัดแยกเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ 35.3 และไม่ได้คัดแยกเลย คิดเป็นร้อยละ 17.6 ขยะมูลฝอยที่คัดแยกส่วนใหญ่นำไปขาย คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมานำกลับไปใช้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 26.5 ครัวเรือนส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยมาจากสื่อโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 64.7 รองลงมาคือ บุตรหรือผู้อื่นให้คำแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 11.8 นอกจากนี้ยังทราบข้อมูลจากสื่อเสียงตามสายและป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 8.8 และได้รับทราบจากสื่อวิทยุน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.9 รายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลจากการรวบรวมขยะมูลฝอยของชุมชน

ความคิดเห็นต่อการรวบรวมขยะมูลฝอย	ตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ครั้วเรือนของท่านมีถังขยะหรือไม่		
- มี	34	100.0
ท่านมีวิธีการรวบรวมขยะมูลฝอยภายในครั้วเรือนของท่านอย่างไร		
- ใส่อุ้งพลาสติกก่อน แล้วจึงไปใส่ภาชนะใส่ขยะ	33	97.1
- นำขยะไปใส่ภาชนะรวมของกรุงเทพมหานคร	1	2.9
ประเภทของภาชนะใส่ขยะ		
- เข่งไม้ไผ่	3	8.8
- ถังพลาสติก	24	70.6
- ถังน้ำมัน	1	2.9
- ถังสี	1	2.9
- อุ้งพลาสติก	5	14.7
ขนาดความจุของภาชนะใส่ขยะ		
- 10	3	8.8
- 20	4	11.8
- 30	3	8.8
- 50	24	70.6
จำนวนภาชนะใส่ขยะที่มีในครั้วเรือน		
- 1	19	55.9
- 2	12	35.3
- 3	3	8.8
ภาชนะใส่ขยะมีฝาปิดหรือไม่		
- ไม่มี	25	73.5
- มี	9	26.5
ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครั้วเรือนของท่านโดยเฉลี่ย		
- 1 – 5 กก./วัน	33	97.1
- 11 – 15 กก./วัน	1	2.9
2. ระยะทางระหว่างสถานที่รวบรวมขยะมูลฝอยกับครั้วเรือนของท่านเหมาะสมหรือไม่		
- เหมาะสม	29	85.3
- ไม่เหมาะสม	5	14.7

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลจากการคัดแยกขยะมูลฝอยของชุมชน

ความคิดเห็นต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย	ตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ท่าน ได้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปกำจัดหรือทิ้งในภาชนะให้กรุงเทพมหานครไปกำจัดหรือไม่		
- ไม่ได้คัดแยก	6	17.6
- มีการคัดแยกทุกครั้ง	16	47.1
- มีการคัดแยกบ้างเป็นครั้งคราว	12	35.3
2. ท่านนำมูลฝอยที่แยกได้ไปใช้ประโยชน์อะไรบ้าง		
- ไม่ได้คัดแยก	6	17.6
- นำกลับมาใช้ใหม่	9	26.5
- ขาย	19	55.9
3. ท่านเคยได้รับความรู้ในเรื่องคัดแยกขยะจากสื่อใดบ้าง		
- โทรทัศน์	22	64.7
- วิทยุ	2	5.9
- เสียงตามสาย	3	8.8
- ป้ายประชาสัมพันธ์	3	8.8
- อื่นๆ	4	11.8

จากการประเมินแบบสอบถามในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการรอให้ทางกรุงเทพมหานครมาเก็บขน คิดเป็นร้อยละ 76.5 รองลงมาคือ ดำเนินการควบคู่กันระหว่างกำจัดเองและให้กรุงเทพมหานครมาเก็บ คิดเป็นร้อยละ 20.6 และมีเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ 2.9 ที่กำจัดขยะมูลฝอยเอง ซึ่งในกลุ่มตัวอย่างที่มีการกำจัดขยะมูลฝอยเองมีการกำจัดโดยเผาและฝังควบคู่กันไป คิดเป็นร้อยละ 37.5 กำจัดโดยการกองทิ้งไว้แล้วเผาเป็นระยะๆ คิดเป็นร้อยละ 25.0 และทิ้งออกนอกบริเวณบ้านซึ่งเป็นที่ว่างหรือได้ถูกริด คิดเป็นร้อยละ 12.5 และนอกจากนี้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีการกำจัดขยะมูลฝอยเอง ส่วนใหญ่ดำเนินการกำจัดสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 62.5 นอกจากนี้มีการกำจัดวันละ 2 ครั้ง วันละครั้ง และวันเว้นวัน คิดเป็นร้อยละ 12.5 เท่ากัน และสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยเองคือ ทางกรุงเทพมหานครไม่มาเก็บขนให้ถึงบริเวณครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 75.0 มีความสะดวกในการกำจัดเองมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 12.5 ส่วนภาพรวมในเรื่องความต้องการให้กรุงเทพมหานครมาเก็บขนภายในชุมชน พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 97.1 ต้องการให้ทาง

กรุงเทพมหานครเข้ามาดำเนินการ ส่วนวิธีการนำขยะมูลฝอยไปทิ้งให้ทางพนักงานของกรุงเทพมหานครเก็บนั้น ส่วนใหญ่ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 52.9 จะนำขยะมูลฝอยไปไว้ที่จุดรวบรวมบริเวณริมน้ำ ซึ่งเรือเก็บขนของทางกรุงเทพมหานครจะผ่านมายังบริเวณดังกล่าว รองลงมาร้อยละ 44.2 จะวางถังหรือถูรวบรวมขยะมูลฝอยไว้หน้าครัวเรือนเพื่อรอให้พนักงานของกรุงเทพมหานครมาเก็บ ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64.7 ไม่ได้สังเกตการดำเนินงานของพนักงานต่อจัดเก็บขยะมูลฝอยที่มีการคัดแยกไว้ รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 20.6 สังเกตพบว่าพนักงานเอาถุงขยะมูลฝอยที่คัดแยกแล้วทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นๆที่ยังไม่ได้คัดแยก และร้อยละ 14.7 พบว่าพนักงานดำเนินการแยกถุงขยะมูลฝอยที่คัดแยกแล้วไว้ร่วมกับขยะมูลฝอยชนิดเดียวกัน ปัจจุบันทางกรุงเทพมหานครมาเก็บขยะในชุมชนบ่อยที่สุดวันละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 79.4 และวันละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.6 ประชาชนส่วนใหญ่ทราบว่าทางกรุงเทพมหานครจะมาเก็บขยะในช่วงเวลา 6.00 น. คิดเป็นร้อยละ 94.1 และไม่ทราบหรือไม่ได้สังเกตช่วงเวลา คิดเป็นร้อยละ 5.9 นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 91.2 ไม่ทราบว่ากรุงเทพมหานครกำจัดขยะอย่างไร มีเพียงร้อยละ 8.8 ที่ทราบวิธีการกำจัด และข้อสุดท้ายประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีการกำจัดขยะของทางกรุงเทพมหานครมีความเหมาะสมแล้ว คิดเป็นร้อยละ 97.1 และคิดว่ายังไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 2.9 โดยรายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลจากการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
1. ท่านกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการใด - กำจัดเอง - รอให้กรุงเทพมหานครมาเก็บขน - ทั้งกำจัดเองและให้กรุงเทพมหานครมาเก็บ	1 26 7	2.9 76.5 20.6
2. กรณีที่ท่านกำจัดขยะเองท่านใช้วิธีการอะไร - ไม่ได้กำจัดขยะเอง - กองไว้แล้วเผาทิ้งเป็นระยะๆ - ทั้งเผาและฝัง - ทิ้งนอกบ้านซึ่งเป็นที่ว่าง/ใต้ถุนบ้าน - อื่นๆ	26 2 3 1 2	76.5 5.9 8.8 2.9 5.9
3. ท่านกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่านบ่อยครั้งแค่ไหน - ไม่ได้กำจัดขยะเอง - วันละ 2 ครั้ง - วันละครั้ง - วันเว้นวัน - สัปดาห์ละครั้ง	26 1 1 1 5	76.5 2.9 2.9 2.9 14.7
4. เหตุผลที่ท่านกำจัดขยะมูลฝอยเอง - ไม่ได้กำจัดขยะมูลฝอยเอง - สะดวกสบาย - กรุงเทพมหานครไม่มาเก็บที่ในครัวเรือน - กรุงเทพมหานครมาเก็บนานๆครั้งจนรอไม่ไหว	26 1 6 1	76.5 2.9 17.6 2.9
5. ท่านต้องการให้กรุงเทพมหานครมาเก็บขยะมูลฝอยที่ในชุมชนของท่านหรือไม่ - ต้องการ - ไม่ต้องการ	33 1	97.1 2.9
6. วิธีนำขยะมูลฝอยไปทิ้งให้พนักงานของกรุงเทพมหานครเก็บท่านทำอย่างไร - วางถังหรือถุงขยะไว้หน้าครัวเรือนให้เจ้าหน้าที่กทม. มาเก็บ - นำขยะไปใส่ถังขยะบริเวณที่เรือของกรุงเทพมหานครมาเก็บ - อื่น ๆ	15 18 1	44.2 52.9 2.9

ตารางที่ 9 (ต่อ) แสดงข้อมูลจากการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
7. กรณีที่ท่านแยกขยะพนักงานเก็บขยะ ได้ปฏิบัติอย่างไรต่อขยะที่ได้แยกไว้แล้ว -ไม่ได้สังเกต -เอาถุงขยะที่รวมกับขยะอื่นๆที่ยังไม่ได้แยก -แยกถุงขยะดังกล่าวไว้ร่วมกับขยะชนิดเดียวกัน	22 7 5	64.7 20.6 14.7
8. ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมาเก็บขยะที่ในชุมชนของท่านบ่อยครั้งแค่ไหน -วันละ2ครั้ง -วันละครั้ง	7 27	20.6 79.4
9. ท่านทราบช่วงเวลาที่กรุงเทพมหานครจะมาเก็บขยะในชุมชนของท่านหรือไม่ -ไม่ทราบ/ไม่ได้สังเกต -ทราบ (6.00 น.)	2 32	5.9 94.1
10. วิธีการที่ทราบว่ากรุงเทพมหานครนำขยะไปกำจัด -ไม่ทราบ -เผา -กองทิ้งไว้เฉยๆ -ทิ้งเผาและฝัง	31 1 1 1	91.2 2.9 2.9 2.9
11. จากวิธีการกำจัดขยะของกรุงเทพมหานคร ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมหรือไม่ -ไม่เหมาะสม -เหมาะสมแล้ว	1 33	2.9 97.1

2) ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแบบสอบถามในส่วนนี้ ซึ่งเป็นเรื่องความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง คือ กลุ่มตัวอย่างตอบข้อคำถามถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป (ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 94.1) รายละเอียดจากการวิเคราะห์ผลการตอบข้อคำถามมีดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 “ขยะมูลฝอย คือ เศษวัสดุที่เหลือใช้จากการใช้และบริโภคของมนุษย์ในชีวิตประจำวัน” กลุ่มตัวอย่างตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 94.1 ข้อที่ 2 “ขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหาร

กึ่งไม้ ใบไม้ สามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 82.4 ข้อที่ 3 “ขยะแห้ง ได้แก่ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระจกอะลูมิเนียม เศษกระดาษ สามารถนำไปขายได้” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อที่ 4 “ขยะอันตราย ได้แก่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ แบตเตอรี่ กระจกสเปร์ย ควรแยกใส่ถุงให้มีฉลากแล้วนำไปทิ้งรอให้กรุงเทพมหานครนำไปกำจัดแบบขยะอันตราย” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อที่ 5 “การคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกต้องควรแยกขยะออกเป็น 3 ประเภท คือ ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อที่ 6 “การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด คือ การคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดก่อนการทิ้ง เช่น ครัวเรือน” คิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อที่ 7 “การคัดแยกขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเพราะทำให้เสียเวลา” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 85.3 ข้อที่ 8 “การทิ้งขยะมูลฝอยในแหล่งน้ำ เช่น คลอง และแม่น้ำ ทำให้เกิดน้ำเน่าเสียได้” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100.0 ข้อที่ 9 “การนำขยะมูลฝอยไปเผาจะทำให้เกิดควันรบกวนและเกิดก๊าซพิษ เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนอีกด้วย” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 94.1 และข้อที่ 10 “การนำขยะฝัง อาจจะทำให้เกิดสารพิษปนเปื้อนสู่หน้าใต้ดินและดิน” ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 85.3 ส่วนรายละเอียดของข้อมูลจะแสดงดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบ

ข้อคำถาม ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบ	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ขยะมูลฝอย คือ เศษวัสดุที่เหลือใช้จากการใช้และบริโภคของมนุษย์ในชีวิตประจำวัน	32	94.1	2	5.9
2. ขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหาร กิ่งไม้ ใบไม้ สามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก	28	82.4	6	17.6
3.ขยะแห้ง ได้แก่ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระจังอะลูมิเนียม เศษกระดาษ สามารถนำไปขายได้	34	100.0	-	-
4.ขยะอันตราย ได้แก่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ แบตเตอรี่ กระจังอะลูมิเนียม สเปรย์ ควรรแยกใส่ถุงให้มิดชิดแล้วนำไปทิ้งรอให้กรุงเทพมหานครนำไปกำจัดแบบขยะอันตราย	34	100.0	-	-
5.การคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกวิธีควรแยกขยะออกเป็น 3 ประเภท คือ ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย	34	100.0	-	-
6. การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด คือ การคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดก่อนการทิ้ง เช่น คริวเรือน	34	100.0	-	-
7.การคัดแยกขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเพราะทำให้เสียเวลา	29	85.3	5	14.7
8.การทิ้งขยะมูลฝอยในแหล่งน้ำ เช่น คลอง และแม่น้ำ ทำให้เกิดน้ำเน่าเสียได้	34	100.0	-	-
9.การนำขยะมูลฝอยไปเผาจะทำให้เกิดควันรบกวนและเกิดก๊าซพิษ เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนอีกด้วย	32	94.1	2	5.9
10.การนำขยะฝัง อาจจะก่อให้เกิดสารพิษปนเปื้อนสู่หน้าใต้ดินและดิน	29	85.3	5	14.7
ค่าเฉลี่ย	32.0	94.1	2.0	5.9

3) ความตระหนักต่อปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

การสอบถามข้อมูลผ่านแบบสอบถามในส่วนนี้ จะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ในการประเมินผลจะเป็นลักษณะของการให้คะแนน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงบวกจะมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
เห็นด้วย	ระดับคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนในกรณีที่เป็นข้อคำถามเชิงลบจะมีเกณฑ์การให้คะแนนที่แตกต่างกันออกไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ระดับคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ระดับคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

ซึ่งคะแนนในแต่ละข้อคำถามจะถูกนำมารวมกันแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ยและประเมินผลในเรื่องความตระหนักต่อปัญหาการจัดการน้ำเสียของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีระดับการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.80 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 - 2.60 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับต่ำ
2.61 - 3.40 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับสูง
4.21 - 5.00 คะแนน	มีความตระหนักอยู่ในระดับสูงมาก

สำหรับผลจากการประเมินแบบสอบถามในส่วนนี้ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนต้นแบบมีความตระหนักต่อปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.20 คะแนน) ส่วนเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถามมีรายละเอียดผลการประเมินดังนี้

ข้อที่ 1 “คนที่ทิ้งขยะรีไซเคิลหรือทิ้งขยะในที่สาธารณะเป็นคนมักง่าย” ผลการประเมินมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.76 คะแนน มีค่าความตระหนักอยู่ในระดับสูง ข้อที่ 2 “เราควร

บริโภคอาหารให้พอเหมาะและบริโภคให้หมด เพื่อลดปริมาณมูลฝอย” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 คะแนน ค่าความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 3 “การใช้สินค้าที่รีไซเคิลได้เป็นสินค้าคุณภาพต่ำ เราไม่ควรนำมาใช้” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 คะแนน ถือว่ามีความตระหนักอยู่ในระดับต่ำ ส่วนข้อที่ 4 “เราควรใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก เพื่อช่วยลดปริมาณขยะ” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 คะแนน มีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 5 “การจัดการขยะมูลฝอยเป็นของกรุงเทพมหานคร ไม่ใช่หน้าที่ของเรา” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 คะแนน คิดเป็นความตระหนักในระดับปานกลาง ข้อที่ 6 “การคัดแยกขยะยุ่งยากเสียเวลาเราไม่ควรทำ” ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 คะแนน คิดเป็นความตระหนักในระดับปานกลาง ข้อที่ 7 “ภายในชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้แยกขยะมูลฝอย และนำกลับมาใช้ใหม่เพื่อลดปริมาณมูลฝอย” มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 คะแนน จัดว่ามีความตระหนักในระดับปานกลาง ข้อที่ 8 “ภายในชุมชนควรมีการคัดแยกมูลฝอย โดยทำเป็นธนาคารมูลฝอยเพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 คะแนน ถือว่ามีความตระหนักอยู่ในระดับสูง ข้อที่ 9 “ภายในชุมชนควรมีการนำขยะเศษอาหารไปทำเป็นน้ำขยะชีวภาพเพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 คะแนน มีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่ 10 “ปัญหาขยะในชุมชนคลองจวนเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการการแก้ไข” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 คะแนน คิดเป็นความตระหนักในระดับปานกลาง ซึ่งรายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลความตระหนักต่อปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ข้อความ	ตัวอย่าง (คน)	Mean	S.D.	ระดับความ ตระหนัก
1.คนที่ทิ้งขยะเร็วหรือทิ้งขยะในที่สาธารณะเป็นคนมักง่าย	34	3.76	0.61	สูง
2.เราควรบริโภคอาหารให้พอเหมาะและบริโภคให้หมด เพื่อลดปริมาณมูลฝอย	34	3.21	0.41	ปานกลาง
3.การใช้สินค้าที่รีไซเคิลได้เป็นสินค้าคุณภาพต่ำ เราไม่ควรนำมาใช้	34	2.29	0.97	ต่ำ
4.เราควรใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก เพื่อช่วยลดปริมาณขยะ	34	3.15	0.86	ปานกลาง
5.การจัดการขยะมูลฝอยเป็นของกรุงเทพมหานครไม่ใช่หน้าที่ของเรา	34	2.91	0.97	ปานกลาง
6.การคัดแยกขยะยุ่งยากเสียเวลาเราไม่ควรทำ	34	3.32	1.01	ปานกลาง
7.ภายในชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้แยกขยะมูลฝอย และนำกลับมาใช้ใหม่เพื่อลดปริมาณมูลฝอย	34	3.24	0.50	ปานกลาง
8.ภายในชุมชนควรมีการคัดแยกมูลฝอย โดยทำเป็นธนาคารมูลฝอย เพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน	34	3.47	0.51	สูง
9.ภายในชุมชนควรมีการนำขยะเศษอาหารไปทำเป็นน้ำขยะชีวภาพ เพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน	34	3.26	0.62	ปานกลาง
10.ปัญหาขยะในชุมชนคลองจวนเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการการแก้ไข	34	3.38	0.65	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	34.0	3.20	0.71	ปานกลาง

4) ทักษะคิดต่อปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบ

การสอบถามข้อมูลผ่านแบบสอบถามในส่วนนี้ จะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งลักษณะของการให้คะแนนจะเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับข้อ 3) (ความตระหนักต่อปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย) โดยข้อคำถามจะมีทั้งคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบ ในส่วนของการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามจะถูกนำมารวมกันแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ย และประเมินผลในเรื่องทัศนคติต่อปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีระดับการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.80 คะแนน	มีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 - 2.60 คะแนน	มีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ
2.61 - 3.40 คะแนน	มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20 คะแนน	มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง
4.21 - 5.00 คะแนน	มีทัศนคติอยู่ในระดับสูงมาก

สำหรับผลจากการประเมินแบบสอบถามในส่วนนี้ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนต้นแบบมีทัศนคติต่อปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.39 คะแนน) ส่วนเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถามมีรายละเอียดผลการประเมินดังนี้

ข้อที่ 1 “การทิ้งขยะในถังขยะ ช่วยทำให้ชุมชนสะอาด” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 คะแนน มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ข้อที่ 2 “การคัดแยกขยะในครัวเรือนช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 คะแนน ถือว่ามีทัศนคติในระดับสูง ข้อที่ 3 “การมีถังขยะแยกสีช่วยในการคัดแยกขยะให้ถูกต้องและง่ายขึ้น” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 คะแนน มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ข้อที่ 4 “การมีถังขยะแยกสีปริมาณมากเพียงพอและวางอยู่ในจุดที่เหมาะสม จะช่วยให้การคัดแยกขยะดีขึ้น” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 คะแนน จัดว่ามีทัศนคติในระดับสูง ข้อที่ 5 “การมีธนาคารขยะของชุมชนจะช่วยทำให้ขยะในชุมชนลดลงและช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 คะแนน ถือว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ข้อที่ 6 “การประชาสัมพันธ์ผ่านตัวแทนชุมชนและประธานชุมชนทำให้สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนได้” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 คะแนน จัดว่ามีทัศนคติในระดับปานกลาง ข้อที่ 7 “การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยจะช่วยแก้ไขปัญหาได้” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 คะแนน จัดว่ามีทัศนคติในระดับปานกลาง ข้อที่ 8 “การอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยจะช่วยแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนได้” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 คะแนน จัดว่ามีทัศนคติในระดับปานกลาง ข้อที่ 9 “ท่านเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนได้” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 คะแนน มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่ 10 “ทุกคนในชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน” มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 คะแนน ถือว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับสูง โดยรายละเอียดจากการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลทัศนคติต่อปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ทัศนคติต่อการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย	ตัวอย่าง (คน)	Mean	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
1. การทิ้งขยะในถังขยะ ช่วยทำให้ชุมชนสะอาด	34	3.65	0.49	สูง
2. การคัดแยกขยะในครัวเรือนช่วยทำให้ชุมชนสะอาดขึ้น	34	3.47	0.51	สูง
3. การมีถังขยะแยกสีช่วยในการคัดแยกขยะให้ถูกต้องและง่ายขึ้น	34	3.44	0.70	สูง
4. การมีถังขยะแยกสีปริมาณมากเพียงพอและวางอยู่ในจุดที่เหมาะสมจะช่วยให้การคัดแยกขยะดีขึ้น	34	3.41	0.66	สูง
5. การมีธนาคารขยะของชุมชนจะช่วยทำให้ขยะในชุมชนลดลงและช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น	34	3.47	0.51	สูง
6. การประชาสัมพันธ์ผ่านตัวแทนชุมชนและประธานชุมชนทำให้สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนได้	34	3.15	0.70	ปานกลาง
7. การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยจะช่วยแก้ไขปัญหาได้	34	3.21	0.54	ปานกลาง
8. การอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยจะช่วยแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนได้	34	3.26	0.45	ปานกลาง
9. ท่านเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนได้	34	3.26	0.45	ปานกลาง
10. ทุกคนในชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน	34	3.53	0.56	สูง
ค่าเฉลี่ย	34.0	3.39	0.56	ปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ด้านปัญหาสุขภาพอนามัยและผลกระทบที่เกิดขึ้น การรับรู้ข่าวสารและความร่วมมือของชุมชนต้นแบบ ต่อการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอย

3.1 ผลการวิเคราะห์ด้านปัญหาสุขภาพอนามัยและผลกระทบที่เกิดขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความสกปรกของน้ำเสียและขยะมูลฝอยของชุมชน จะเป็นข้อคำถามที่มีข้อย่อยให้เลือกตอบ ซึ่งแบ่งการสอบถามออกเป็น 3 ข้อใหญ่ โดยรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนมีดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างได้รับความเดือดร้อนจากความสกปรกของน้ำเสีย และขยะมูลฝอยในบริเวณชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นรบกวน คิดเป็นร้อยละ 70.6 และได้รับความเดือดร้อนจากสัตว์พาหะนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงหวี่ คิดเป็นร้อยละ 67.6 ส่วนเมื่อสอบถามเกี่ยวกับสัตว์พาหะนำโรคที่กลุ่มตัวอย่างพบในชุมชน จะพบว่า ส่วนใหญ่ คือ หนู คิดเป็น

ร้อยละ 55.9 รองลงมา คือ แมลงสาบ คิดเป็นร้อยละ 38.2 ส่วนแมลงวัน และแมลงหี คิดเป็นร้อยละ 26.5 และ 11.8 ตามลำดับ นอกจากนี้การเจ็บป่วยด้วยโรคที่น่าจะเกี่ยวข้องกับปัญหาจากน้ำเสียและขยะมูลฝอย พบว่าในรอบปีที่ผ่านมาเกิดโรคตาแดง คิดเป็นร้อยละ 7.6 โรคท้องร่วง คิดเป็นร้อยละ 5.9 โคนรายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงรายละเอียดของปัญหาและความเดือดร้อนรำคาญจากปัญหาน้ำเสีย และขยะมูลฝอยในชุมชน

ลักษณะของปัญหา	การพบปัญหา			
	พบปัญหา (ตัวอย่าง)	ร้อยละ	ไม่พบปัญหา (ตัวอย่าง)	ร้อยละ
1. ท่านหรือสมาชิกในชุมชนได้รับความเดือดร้อนอะไรบ้าง จากความสกปรกของน้ำเสียและขยะมูลฝอยในบริเวณชุมชนของท่าน				
- ไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนใดๆ	9	26.5	25	73.5
- พาหะนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงหี	23	67.6	11	32.4
- สัตว์เลี้ยงทะเลกุยขยะจนเรื้อรา	5	14.7	29	85.3
- มีกลิ่นเหม็นรบกวน	24	70.6	10	29.4
- สมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยบ่อยขึ้น	5	14.7	29	85.3
- เสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดพาหะนำโรคมมากขึ้น	5	14.7	29	85.3
2. ในครัวเรือนของท่านมีพาหะนำโรคเหล่านี้หรือไม่				
- หนู	19	55.9	15	44.1
- แมลงวัน	9	26.5	25	73.5
- แมลงสาบ	13	38.2	21	61.8
- แมลงหี	4	11.8	30	88.2
- อื่นๆ	10	29.4	24	70.6
3. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนเกิดการเจ็บป่วยเป็นโรคต่อไปนี้หรือไม่				
- ตาแดง	6	7.6	28	82.4
- ท้องร่วง	2	5.9	32	74.1
- บิด	1	2.9	33	97.1
- อื่นๆ	12	35.3	22	64.7

3.2 ผลการวิเคราะห์ด้านการรับรู้ข่าวสาร และความร่วมมือในชุมชน

ในส่วนของข้อมูลจากการรับรู้ข่าวสารและความร่วมมือของชุมชน จะเป็นข้อคำถามที่มีข้อย่อยให้เลือกตอบ ซึ่งแบ่งการสอบถามออกเป็น 7 ข้อ ใหญ่ โดยรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนมีดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 82.3 เคยได้รับทราบข่าวเกี่ยวกับโครงการแก้ไขปัญหาคัดค้าน้ำเสียและขยะมูลฝอยของชุมชน โดยส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารจากประชาชนชุมชนและคณะกรรมการชุมชน คิดเป็นร้อยละ 44.1 รองลงมา ได้แก่ ทราบจากข่าวประกาศหรือโฆษณา ทราบจากเพื่อนบ้าน และไม่ทราบข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 17.6 เท่ากัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าปัญหาน้ำเสียและขยะมูลฝอยในชุมชนเริ่มมีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 20.6 รองลงมาคิดว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง และไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 20.6 เท่ากัน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความยินดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการแก้ไขปัญหาคัดค้าน้ำเสียและขยะมูลฝอยของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 97.1 กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 100.0 ทราบข่าวการรณรงค์ทำความสะอาดชุมชนหรือครัวเรือน โดยส่วนใหญ่ทราบว่ามีการรณรงค์จำนวน 3 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาทราบว่ามีการรณรงค์จำนวน 4 และ 5 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 17.6 เท่ากัน นอกจากนี้ร้อยละ 14.7 ทราบว่ามีการรณรงค์จำนวน 6 ครั้งต่อปี สำหรับในการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดชุมชนนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 100.0 เคยเข้าร่วมในกิจกรรม โดยส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 2 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาเคยเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 3 และ 4 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 23.5 และ 20.6 ตามลำดับ และสุดท้ายในส่วนของประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างคาดว่าจะได้รับจากโครงการแก้ไขปัญหาคัดค้าน้ำเสียและขยะมูลฝอยของชุมชน ประกอบไปด้วย กลุ่มตัวอย่างคาดว่าสมาชิกในครัวเรือนจะมีสุขภาพดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 76.5 คาดว่าชุมชนจะสะอาดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100.0 คาดว่าการประกอบอาชีพดีขึ้น และคาดว่าจะลดค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพลดลง คิดเป็นร้อยละ 29.4 เท่ากัน และสภาพแวดล้อมดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100.0 โดยรายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงรายละเอียดของการรับรู้ข่าวสารและความร่วมมือในชุมชน

การรับรู้ข่าวสารและความร่วมมือในชุมชน	จำนวน (ตัวอย่าง)	ร้อยละ
1. ท่านเคยได้รับทราบข่าวเกี่ยวกับ โครงการแก้ไขปัญหาด้านน้ำเสีย และขยะมูลฝอยของชุมชนหรือไม่		
- เคย	28	82.3
- ไม่เคย	6	17.7
2. ท่านทราบจากแหล่งใด		
- ไม่เคยรับทราบข่าวสาร	6	17.6
- ประกาศ โฆษณา	6	17.6
- จากเพื่อนบ้าน	6	17.6
- เจ้าหน้าที่ราชการต่างๆ	1	2.9
- ประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชน	15	44.1
3. ปัจจุบันปัญหาน้ำเสียและขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด		
- ไม่มี	7	20.6
- เริ่มมีปัญหา	15	44.1
- มีปัญหาปานกลาง	7	20.6
- มีปัญหารุนแรง	5	14.7
4. ท่านยินดีเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอยของชุมชนหรือไม่		
- ยินดี	33	97.1
- ไม่ยินดี	1	2.9
5. ชุมชนหรือครัวเรือนของท่านเคยมีการรณรงค์ทำความสะอาดชุมชนหรือครัวเรือนหรือไม่		
- เคย (มีการรณรงค์ทำความสะอาดชุมชนหรือครัวเรือนกี่ครั้ง/ปี)	34	100.0
- 1 ครั้ง/ปี	2	5.9
- 2 ครั้ง/ปี	12	35.3
- 3 ครั้ง/ปี	6	17.6
- 4 ครั้ง/ปี	6	17.6
- 5 ครั้ง/ปี	5	14.7
- 6 ครั้ง/ปี	2	5.9
- 7 ครั้ง/ปี	1	2.9

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงรายละเอียดของการรับรู้ข่าวสารและความร่วมมือในชุมชน

การรับรู้ข่าวสารและความร่วมมือในชุมชน	จำนวน (ตัวอย่าง)	ร้อยละ
6. ถ้าหากมีการรณรงค์ทำความสะอาดท่านเคยเข้าร่วมในกิจกรรมนี้หรือไม่		
- เคย (หากมีการรณรงค์ทำความสะอาดท่านเคยเข้าร่วมในกิจกรรมคือเท่าใด ครั้ง/ปี)	34	100
- 2 ครั้ง/ปี	12	35.3
- 3 ครั้ง/ปี	8	23.5
- 4 ครั้ง/ปี	7	20.6
- 5 ครั้ง/ปี	4	11.8
- 6 ครั้ง/ปี	2	5.9
- 7 ครั้ง/ปี	1	2.9
7. เมื่อโครงการแก้ไขปัญหาการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอยของชุมชนดำเนินการแล้ว ท่านคิดว่าจะได้รับประโยชน์		
- สมาชิกในครัวเรือนจะมีสุขภาพดีขึ้น		
ไม่ได้รับประโยชน์	8	23.5
ได้รับประโยชน์	26	76.5
- ชุมชนสะอาดขึ้น		
ได้รับประโยชน์	34	100
- การประกอบอาชีพดีขึ้น		
ไม่ได้รับประโยชน์	24	70.6
ได้รับประโยชน์	10	29.4
- ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ		
ไม่ได้รับประโยชน์	24	70.6
ได้รับประโยชน์	10	29.4
- สภาพแวดล้อมดีขึ้น		
ได้รับประโยชน์	34	100

4. ผลการวิเคราะห์ด้านวัฒนธรรมชุมชนของชุมชนต้นแบบ

4.1 ผลการวิเคราะห์ด้านวัฒนธรรมชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาด้านวัฒนธรรมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง จะเป็นการสอบถามถึงวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นของชุมชนต้นแบบ โดยในที่นี้จะเป็นข้อคำถามที่ให้เลือกรับว่าใช่หรือไม่ใช่ จำนวน 10 ข้อ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วน มีดังต่อไปนี้

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าชุมชนมีความโดดเด่นในเรื่องของภาษาคิดเป็นร้อยละ 64.7 มีความโดดเด่นในเรื่องการแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 44.1 มีความโดดเด่นในเรื่องการนับถือศาสนา คิดเป็นร้อยละ 94.1 มีความโดดเด่นในเรื่องของประเพณี คิดเป็นร้อยละ 70.6 มีความโดดเด่นในเรื่องธุรกิจชุมชนหรือ OTOP คิดเป็นร้อยละ 70.6 มีความโดดเด่นในเรื่องของสภาพแวดล้อม อันได้แก่ทำเลที่ตั้งชุมชน คิดเป็นร้อยละ 82.4 มีความโดดเด่นในเรื่องการพึ่งพิงตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 23.5 มีความโดดเด่นในเรื่องของภาวะผู้นำหรือการมีปราชญ์ชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 73.5 นอกจากนี้ยังมีความโดดเด่นในเรื่อง การสร้างเครือข่ายและการรวมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 41.1 และสุดท้ายมีความโดดเด่นในเรื่องของประวัติศาสตร์ของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100.0 โดยรายละเอียดของข้อมูลแสดงดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลจากการสอบถามถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชน

ลักษณะที่โดดเด่นของวัฒนธรรมชุมชน	จำนวน (ตัวอย่าง)	ร้อยละ
1. วัฒนธรรมชุมชนของท่านเด่นเรื่องภาษา		
- ไม่ใช่	12	35.3
- ใช่	22	64.7
2. วัฒนธรรมชุมชนของท่านเด่นเรื่องการแต่งกาย		
- ไม่ใช่	19	55.9
- ใช่	15	44.1
3. วัฒนธรรมชุมชนท่านเด่นเรื่องศาสนา		
- ไม่ใช่	2	5.9
- ใช่	32	94.1
4. วัฒนธรรมชุมชนท่านเด่นเรื่องประเพณี		
- ไม่ใช่	10	29.4
- ใช่	24	70.6

ตารางที่ 15 (ต่อ) แสดงข้อมูลจากการสอบถามถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชน

ลักษณะที่โดดเด่นของวัฒนธรรมชุมชน	จำนวน (ตัวอย่าง)	ร้อยละ
5. วัฒนธรรมชุมชนท่านเด่นเรื่องธุรกิจชุมชน/OTOP		
- ไม่ใช่	10	29.4
- ใช่	24	70.6
6. วัฒนธรรมชุมชนท่านเด่นเรื่องสภาพแวดล้อม		
- ไม่ใช่	28	82.4
- ใช่	6	17.6
7. วัฒนธรรมชุมชนท่านเด่นเรื่องการทำฟางตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้าน		
- ไม่ใช่	26	76.5
- ใช่	8	23.5
8. วัฒนธรรมชุมชนท่านเด่นเรื่องภาวะผู้นำ/ปราชญ์ชาวบ้าน		
- ไม่ใช่	9	26.5
- ใช่	25	73.5
9. วัฒนธรรมชุมชนท่านเด่นเรื่องการสร้างเครือข่ายและร่วมกลุ่ม		
- ไม่ใช่	20	58.9
- ใช่	14	41.1
10. วัฒนธรรมชุมชนท่านเด่นเรื่องประวัติศาสตร์		
- ไม่ใช่	34	100.0
- ใช่	0	0.0

4.2 ผลการวิเคราะห์ด้านวัฒนธรรมชุมชนจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ข้อมูลในส่วนนี้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 2 คือ คณะกรรมการของชุมชนต้นแบบจำนวน 7 คน ประกอบด้วยแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นเรื่องลักษณะวัฒนธรรมและปัญหาในชุมชนจำนวน 2 ข้อใหญ่ โดยรายละเอียดของข้อมูล มีดังต่อไปนี้

4.2.1 ลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชนต้นแบบ

1) ประวัติความเป็นมาของชุมชนคลองจวน

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนคลองจวน พบว่า ชุมชนคลองจวนได้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2536 ชื่อของชุมชนคลองจวนนั้นถูกตั้งขึ้นตามชื่อของคลองซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชน ส่วนผู้ที่เริ่มก่อตั้งชุมชนคลองจวนเป็นคนแรกนั้น ไม่

มีประวัติที่ชัดเจน เพราะส่วนมากผู้คนในชุมชนนี้จะอาศัยอยู่กันมานาน โดยคนส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้างมีการสร้างบ้านเรือนที่เป็นบ้านปูนและบ้านไม้

4.2.2 สภาพทั่วไปของชุมชนคลองจวน

1) ลักษณะภูมิประเทศ

ชุมชนคลองจวนตั้งอยู่ใกล้บริเวณคลองจวนพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีคูคลองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ในอดีตประชากรใช้เรือเป็นเส้นทางคมนาคมหลักในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างชุมชน พื้นที่ทั้งหมดเป็น สวน ไร่ นา ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อพยพมาจากปัตตานี รวมถึงเป็นที่ตั้งของโรงเรียน บ้านเรือน และสถานที่สำคัญอื่นๆ

2) ลักษณะภูมิอากาศ

ชุมชนคลองจวนมีลักษณะภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ประกอบด้วย ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน เนื่องจากลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีความแตกต่างของระดับพื้นดินเพียงเล็กน้อย จึงทำให้สภาพภูมิอากาศมีระดับของอุณหภูมิสม่ำเสมอทั่วทั้งพื้นที่

3) เส้นทางคมนาคม

ในปัจจุบันประชากรเดินทางเข้าสู่ชุมชนโดยเข้าซอยอ่อนนุช 35 ถนนสุขุมวิท ส่วนในสมัยก่อนเดินทางโดยใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก

4.2.3 สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนคลองจวน

1) ประชากร

ประชากรในชุมชนคลองจวน ประกอบด้วย ชนชาติหลายเชื้อชาติ เช่น ไทย จีน อิสลาม เป็นต้น ส่วนใหญ่ประชากรในชุมชนคลองจวนจะเป็นเชื้อสายของคนไทยอิสลามเกือบทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากปัตตานีตามประวัติที่กล่าวมาแล้วในช่วงต้น

2) อาชีพ

อาชีพคนส่วนใหญ่ในชุมชนคลองจวนประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป รับราชการ รับจ้างบริษัท งานอิสระ (เช่น ช่างไม้ ช่างปูน) ทำธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น

3) ครอบครัวและเครือญาติ

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและระบบเครือญาติ ในสมัยอดีตจะมีการพบปะกันติดต่อกันมากกว่าในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้เวลาในการออกไปทำงานประจำนอกชุมชน หรือในส่วนของบุตรหลานที่จะต้องเข้าโรงเรียนตามเกณฑ์ เป็นต้น

4) การตั้งบ้านเรือน

ในสมัยอดีต บ้านเรือนของชุมชนคลองจวนมีลักษณะเป็นกระต๊อบที่สร้างด้วยจาก หรือเป็นเพิง เมื่อถึงฤดูฝน ฝนตกก็ไม่สามารถกันฝนได้ โดยผู้คนในอดีตจะสร้างบ้านเรือนแบบง่ายๆ เนื่องจากจะใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นมาสร้างบ้าน

ในปัจจุบัน ลักษณะบ้านเรือนของชุมชนคลองจวน ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านลักษณะสองชั้นแบบครึ่งตึกครึ่งไม้ โดยชั้นล่างเป็นปูนซีเมนต์ ชั้นบนเป็นไม้ มุงหลังคาด้วยสังกะสีหรือกระเบื้อง รองลงมาคือบ้านแบบชั้นเดียวยกพื้นไม่สูงนัก (แค่ให้สูงจากระดับน้ำในคลองที่บางครั้งไหลเข้าในบริเวณชุมชน) นอกจากนี้ยังมีบ้านเรือนแบบดั้งเดิม คือ บ้านชั้นเดียวแบบใต้ถุนสูง และบางครอบครัวได้มีการก่ออิฐฉาบปูนเพิ่มเติมเพื่อทำเป็นชั้นล่าง โดยบ้านในปัจจุบันส่วนมากจะใช้ปูนซีเมนต์เป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีราคาแพง จึงหันมาใช้ปูนซีเมนต์แทน และพื้นที่ใช้สอยของแต่ละครัวเรือนมีไม่มากนัก อันเนื่องมาจาก ในสมัยอดีตนั้น ผู้จับจองที่ดินมีความต้องการที่ดินเฉพาะให้เพียงพอสำหรับปลูกสร้างบ้านเท่านั้น เพราะในสมัยอดีต การตั้งบ้านเรือนจำเป็นต้องตั้งอยู่ใกล้กันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5) สถานที่สำคัญของชุมชน

- โรงเรียนสอนศาสนา ซึ่งมีครูผู้สอนอยู่จำนวน 2 คน
- มัสยิด อัลกุบรอ เป็นที่ประกอบศาสนกิจในศาสนาอิสลามของชาวมุสลิมคลองจวนและชุมชนอื่นๆในบริเวณใกล้เคียง
- ที่ทำการพรรคประชาธิปไตย สาขาสวนหลวง และอาคารเอนกประสงค์ สำหรับดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

6) การปกครองภายในชุมชน

ในปัจจุบันนี้ ชุมชนคลองจวนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยดูแลชุมชน รวมถึงช่วยพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น รวมจำนวน 7 คน ซึ่งทุกคนล้วนแล้วแต่เป็นชาวมุสลิมคลองจวน ที่ได้รับตำแหน่งมาจากการลงมติเลือกมา โดยรายชื่อของคณะกรรมการชุมชนทั้ง 7 คน มีดังต่อไปนี้

- นายบุญปลอด	บุญประเสริฐ	ประธานชุมชน
- นายสมเดช	บุญประเสริฐ	รองประธานชุมชน
- นายอารี	ปานนพภา	เลขานุการ
- นายไพศาล	คำมีรายิส	เหรัญญิก
- นายวัฒนา	บุญประเสริฐ	นายทะเบียน
- นายวันชัย	บุญประเสริฐ	ประชาสัมพันธ์
- นายสอาด	จรกา	กรรมการ

7) ศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชน

ชาวชุมชนคลองจวนทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม มีมัสยิดประจำชุมชน 1 แห่งคือ มัสยิดอัลกุบรอ ปัจจุบันมีอิหม่ามประจำมัสยิด คือ ฮัจยีอะห์หมัด โสอูคร คอเต็บ คือ ฮัจยีริดวาน (สมศักดิ์) เตรี และบิหลั่น คือ ฮัจยีอิสมาอีล (สมนึก) โดสมบูนูร์ ซึ่งถือเป็นผู้นำทางศาสนาและเป็นที่พึ่งทางจิตใจของชาวชุมชนให้นับถือและศรัทธาในการปฏิบัติ

ชาวชุมชนจะมาทำพิธีการละหมาดที่มัสยิดดังกล่าวร่วมกันทุกวันศุกร์ โดยประกอบพิธีการละหมาดวันละ 5 เวลา ซึ่งเริ่มจากช่วงเวลาย่ำประมาณ 12.45 น., 13.45 น., 18.30 น., 20.00 น. และ 05.00 น. นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมการถือศีลอดหรือเดือนบวช (รอมฎอน) โดยจะถือศีลอดเป็นเวลา 1 เดือน ปัจจุบันพิธีกรรมที่ยังปฏิบัติและมีการสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลายาวนานคือ พิธีตัมมัดพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน พิธีมกอลสมรส (นิกะฮ์) พิธีการกวนอาซุรอ การอบรมทางศาสนา พิธีกรรมในวันตรุษอีดีลฟริดรี พิธีกรรมในวันตรุษอีดีลอับบรธาซา พิธีโกนผมไฟ และเชือดสัตว์ทำกุรบาน (หลังจากวันตรุษ)

4.2.4 ลักษณะปัญหาทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนคลองจวน

1) ความสัมพันธ์ระหว่างในครัวเรือน

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครัวเรือนและระบบเครือญาติทั้งในสมัยอดีตและสมัยปัจจุบันนั้นยังคงลักษณะเหมือนเดิม แต่จะมีปัญหาอยู่บ้าง ในเรื่องของเวลาในการพบปะกัน โดยส่วนใหญ่มีเวลาพบปะกันน้อยลง อันเนื่องมาจากการใช้เวลาบางส่วนออกไปทำงานหรือศึกษาเล่าเรียน แต่ผู้คนในชุมชนก็ได้มีการปรับตัวในเรื่องนี้ คือการมีกิจกรรมอย่างอื่นร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น การร่วมกลุ่มกันทำความสะอาดชุมชน การประกอบอาหารกินกันในชุมชน ซึ่งในส่วนของกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยประสานให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวเหมือนเดิมหลังจากที่สูญเสียเวลาบางส่วนไป สมาชิกในครอบครัวเองก็เข้าใจและยอมรับในเรื่องนี้ แต่อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัวอยู่นานพอสมควร โดยเฉพาะในครอบครัวที่ประกอบอาชีพรับจ้างซึ่งต้องออกไปทำงานข้างนอกชุมชน ซึ่งต้องใช้เวลาทำงานพอสมควรไม่ค่อยมีเวลาเป็นส่วนตัวมากนัก พ่อแม่ก็ต้องพูดคุยกับลูกในเรื่องของเวลาเป็นอย่างมาก ต้องบอกความจำเป็นแก่ลูกหลานว่าอาชีพแต่ละอาชีพนั้นใช้เวลาไม่เหมือนกัน บางครอบครัวที่มีลูกกำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมซึ่งเป็นวัยที่ต้องการการเอาใจใส่เป็นอย่างมาก ตัวผู้ปกครองก็พยายามหาเวลามาดูแลในตอนเช้าก่อนที่ลูกจะไปโรงเรียนและหลังเลิกเรียน ซึ่งก็ช่วยให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวดีขึ้น

2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับชาวบ้าน

เนื่องจากชุมชนคลองจวนยังคงมีความเป็นสังคมชนบทอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับชาวบ้านจึงมีความอบอุ่น เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน จากลักษณะความสัมพันธ์ทาง

สังคมเป็นแบบเครือข่าย ส่งผลให้ชุมชนคลองจวนมีการรวมกลุ่มกัน โดยโรงเรียนสอนศาสนาทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์กลางในการทำกิจกรรม กิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนและชาวบ้านคือ การทำความสะอาดชุมชน เก็บขยะในชุมชน การทำงานร่วมกันในวันตรุษ เป็นต้น ผู้นำชุมชนจะเป็นศูนย์รวมพลังศรัทธาของชุมชนคลองจวนมาอย่างยาวนาน อีกทั้งผู้นำชุมชนได้ดำเนินกิจการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านจึงใช้โรงเรียนสอนศาสนา เป็นจุดศูนย์กลางในการพบปะ แลกเปลี่ยนความคิด เป็นศูนย์รวมการระดมทุนต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาชุมชน และกิจกรรมต่างๆ ได้ ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง

5. ผลการวิเคราะห์หาแนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนต้นแบบ

จากการศึกษาข้อมูลในส่วนที่ 1 – 4 สามารถนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนต้นแบบให้มีความเหมาะสมกับชุมชน โดยการผนวกข้อมูลจากผลการศึกษาในแต่ละประเด็น อันประกอบไปด้วย ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาสุขภาพอนามัย ช่องทางการรับรู้ข่าวสารและความร่วมมือ ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้ แนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนต้นแบบที่สำคัญ พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ปัญหาด้านสภาพพื้นที่ที่พบปัญหาเร่งด่วน และควรดำเนินการแก้ไข คือ ปัญหาน้ำเสีย และขยะมูลฝอย โดยนอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ณ ปัจจุบัน ยังก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยอื่นๆ ตามมา

5.2 จากการศึกษา จะพบว่าช่องทางการรับรู้ข่าวสาร การเข้าร่วมกิจกรรม และลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนต้นแบบนี้ สามารถใช้วิธีการรณรงค์หรือให้ความรู้เพิ่มเติมในเชิงลึก เนื่องจากในชุมชนดังกล่าวนิยมดำเนินกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ร่วมกัน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นศูนย์กลางในการกระจายข่าวสาร และเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม ประกอบกับคนในชุมชนส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งสังคมภายในชุมชนต้นแบบ ยังคงมีลักษณะแบบสังคมชนบทอยู่ มีความเป็นเครือญาติกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับคนในชุมชนมีความอบอุ่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

5.3 สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียในชุมชนที่สำคัญ คือ ไม่มีระบบระบายน้ำเสียเพื่อส่งต่อไปยังระบบบำบัดของทางราชการ ประกอบกับการที่ชุมชนมีความรู้เรื่องการจัดการน้ำเสียอยู่ในระดับสูง แต่ยังคงมีความตระหนักและทัศนคติต่อปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ตัวอย่างเช่น คนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่เคยมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลในบ่อเกรอะมาก่อน จากจุดนี้คาดว่า น่าจะใช้

การรณรงค์เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักต่อปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นแทนการให้ความรู้ หรือ อาจจะเป็นการให้ความรู้ในเชิงลึกเพื่อให้คนในชุมชนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

5.4 สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนที่สำคัญ คือ ทางราชการมีการจัดเก็บ วันละครั้งทางเรือ และบ้านเรือนบางหลัง ไกลจากจุดเก็บขยะ ซึ่งบางส่วนอาจมีการทิ้งขยะมูลฝอย ออกนอกบ้านเรือน โดยตรง ประกอบกับการที่ชุมชนมีความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ใน ระดับสูง แต่ยังคงมีความตระหนักและทัศนคติต่อปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง จากจุดนี้คาดว่า น่าจะใช้การรณรงค์หรือการให้ความรู้เพิ่มเติมในเชิงลึกเช่นเดียวกับกรณีปัญหาน้ำเสีย นอกจากนี้ ยังพบว่า ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนต้นแบบนี้ เป็นเรื่องที่ชุมชนสามารถนำไปสู่การจัดการขยะมูล ฝอยในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือกันภายในชุมชนต้นแบบเอง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถกำหนดแนวทางที่ควรจะนำมาใช้ในการแก้ไข ปัญหา น้ำเสีย และขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของชุมชนต้นแบบนี้ โดยพบว่า ควรเป็นแนวทางที่เน้น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยเรื่องที่พิจารณาแล้วพบว่า ทางชุมชนต้นแบบสามารถ ดำเนินการรณรงค์เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง คือการ รณรงค์การคัดแยกขยะ เนื่องจากระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนต้นแบบนี้เป็นการจัดเก็บทาง น้ำ ซึ่งอาจดำเนินการได้ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งชุมชน รวมถึงประชาชนในชุมชนถึงแม้ในภาพรวม จะมีความรู้ทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในทางปฏิบัติเมื่อสำรวจสภาพพื้นที่จริง กลับพบว่าการทิ้งขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยตรง ประกอบกับบริเวณใต้ถุน บ้านเรือนส่วนใหญ่มีปัญหาน้ำท่วมขังเป็นประจำยิ่งส่งผลให้สภาพน้ำเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น และเกิด พาหะนำโรคมามากยิ่งขึ้น การดำเนินการแก้ไขปัญหาในส่วนนี้จำเป็นต้องขอความร่วมมือจาก ประชาชนในชุมชนร่วมกันจัดการแก้ไขปัญหา โดยจะเริ่มจากการร่วมมือกันกำจัดขยะมูลฝอย บริเวณชุมชน ให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ และจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนขึ้น และควรมีการวิจัย เพิ่มเติมในส่วนของจัดการปัญหาน้ำเสียของชุมชน เนื่องจากพบสภาพปัญหาน้ำท่วมขัง เนื่องจากพื้นที่มีระดับต่ำและตั้งอยู่ริมน้ำ รวมถึงชุมชนไม่มีระบบการระบายน้ำเสียจากครัวเรือน ไปสู่ท่อรวบรวมน้ำเสียของทางกรุงเทพมหานคร ซึ่งถ้ามีการดำเนินการแล้วเสร็จจะก่อให้เกิดชุมชน ต้นแบบที่มีศักยภาพในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง

ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างคู่มือความรู้เรื่อง “แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย สำหรับชุมชนคลองจวน” (แสดงดังภาคผนวก ก) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยใน พื้นที่ชุมชนต้นแบบอย่างถูกต้อง เหมาะสม อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนอีกด้วย